

Innst. 295 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Prop. 96 L (2012–2013)

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandelloven (nye kapitalkrav mv.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Den internasjonale finanskrisen har vist hvor sårbare bankene er for forstyrrelser i penge- og kapitalmarkedene, at tillitssvikt i bankmarkedet kan spre seg raskt, og at problemer i banksektoren kan ha svært negative og dramatiske konsekvenser for eiere, kundene og staten. Også vår egen bankkrise tidlig på 1990-tallet tydeliggjorde hvor viktig egenkapital og soliditet er, og hvor viktig det er å bygge opp kapital i gode tider. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved bankkriser er store, og det er samfunnsøkonomisk lønnsomt med banker med god egenkapital.

Norske myndigheter stiller i dag minstekrav til soliditet og likviditet i finansinstitusjonene. I lys av erfaringene med finanskrisen i 2008/2009 er det bred internasjonal enighet om at kapitalkrav og virksomhetsregler for banker må skjerpes. Norske myndigheter har lenge støttet det internasjonale arbeidet for å stille strengere krav til bankenes kapital generelt.

Regelverket for kapitalkrav for banker er under endring. Baselkomiteen introduserte en harmonisert internasjonal standard for kapitalkravsregler for banker i 1988 (Basel-anbefalingene, senere kalt Basel I). Basel-anbefalingene er revidert to ganger (Basel II, juni 2004 og Basel III desember 2010). EØS-regler som bygger på Basel II ble gjennomført i Norge 1. januar 2007, samtidig med gjennomføringen av disse EU-reglene i resten av EØS-området.

De såkalte Basel III-standardene er et nytt og strengere regelverk for kapital og likviditet for banker. EU-kommisjonen la 20. juli 2011 frem sitt forslag til direktiv og forordning for gjennomføring av Basel III-standardene i EU-området. Dette er den tredje revisjonen av kapitalkravsdirektivene til EU, også kalt CRR/CRDIV-regelverket. Finansdepartementet har orientert Stortinget om de nye reglene i nasjonalbudsjettet 2013, nasjonalbudsjettet 2012 og i finansmarknadsmeldinga 2011.

Stortingets finanskomité behandlet departementets orientering i finansmarknadsmeldinga 2011 i Innst. 360 S for 2011–2012. Departementets orientering i nasjonalbudsjettet 2012 og departementets opplysninger om planlagt innføring i nasjonalbudsjettet 2013 ble behandlet av Stortingets finanskomité i hhv. Innst. 2 S for 2011–2012 og Innst. 2 S for 2012–2013.

Finansdepartementet foreslår i proposisjonen lovendringer som gjennomfører forventede EØS-regler som svarer til de forventede EU-reglene i det såkalte CRR/CRDIV-regelverket om kapital og likviditet for banker, andre kredittinstitusjoner og verdipapirforetak i norsk rett. Lovforslaget stiller strengere krav til kapital og likviditet. Forslaget inneholder også hjemler til å fastsette forskrifter som gjennomfører de nærmere kravene som ventes å følge av de nye EU-reglene.

Forslaget er utformet som endringer i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandelloven.

Forslaget bygger blant annet på utkast utarbeidet av Banklovkomisjonen i NOU 2011:8 om ny finanslovgivning og utkast utarbeidet av Finanstilsynet 10. oktober 2011. Forslaget til nye regler skal gjelde for sparebanker, forretningsbanker, finansieringsforetak, kredittforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond med tillatelse til å yte inves-

teringstjenesten aktiv forvaltning. Forsikringselskap og pensjonsforetak omfattes av begrepet finansinstitusjon. Det foreslås likevel at forsikringselskap og pensjonsforetak inntil videre fortsatt skal følge gjeldende regler om kapital og solvenskrav.

Bestemmelser om minstekrav til egenkapital, startkapital og ansvarlig kapital er en viktig del av lovgivningen for finansinstitusjoner. I proposisjonens kapittel 2 redegjøres for selskapsrettslige regler om egenkapital, minstekrav til startkapital, minstekrav til ansvarlig kapital og likviditetskrav.

1.2 Forslag om nye kapitalkrav mv.

1.2.1 Innledning

Banklovkommisjonen har utarbeidet et utkast til ny lov om finansforetak og finanskonsern mv. (finansforetaksloven), jf. NOU 2011:8. Dette utkastet gjennomfører også de forventede nye EØS-reglene som svarer til de nye EU-reglene i CRR/CRD IV om kapital og likviditet for banker, andre kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Finanstilsynet utarbeidet 10. oktober 2011 et høringsnotat med utkast til endringer i eksisterende regler for finansinstitusjoner og verdipapirforetak for å gjennomføre det forventede CRR/CRD IV-regelverket.

CRR/CRD IV-regelverket er som nevnt foreløpig ikke endelig vedtatt i EU. Det ser imidlertid ut til å være stor grad av enighet mellom rådet og parlamentet om utforming av de nye kapital- og likviditetskravene som gjennomfører Basel III-anbefalingene. Finansdepartementet ønsker som tidligere opplyst å innføre slike nye krav i 2013. For å legge til rette for dette foreslås det derfor nå nye lovregler som, sammen med forskrifter, gjennomfører nye kapital- og likviditetskrav som nevnt.

Omlegging av hele finanslovgivningen basert på utkastet fra Banklovkommisjonen er omfattende, og berører også nye kapitalkrav for forsikringselskaper (Solvens II). Departementet vil komme tilbake med et slikt forslag.

Av hensyn til fremdrift i utviklingen av nye kapitalregler ser departementet behov for å gjennomføre lovregler som foreslått her. De lovregler som foreslås her vil senere bli innarbeidet i det nevnte fremtidige forslag til ny samlet finansforetakslov. Nedenfor redegjøres det nærmere for Banklovkommisjonens og Finanstilsynets utkast til regler som gjennomfører kapital- og likviditetskravene i CRR/CRD IV.

Finansdepartementet nedsatte 15. september 2011 en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utrede organisering av og virkemidler for makroovervåking av det finansielle systemet i Norge. Gruppen hadde medlemmer fra Norges Bank, Finanstilsynet og Finansdepartementet. Arbeidsgruppen leverte sin rapport til Finansdepartementet 27. januar 2012. Rapporten inneholder utkast til enkelte lovregler.

Forslag i tråd med dette fremmes også i proposisjonen. Det redegjøres nærmere for dette utkastet og høringen i avsnitt 4.4 i proposisjonen.

1.2.2 Departementets vurdering

Finansielle markeder spiller en svært viktig rolle i moderne økonomier. En velfungerende og solid finansnæring er avgjørende for stabiliteten og vekstevnen i norsk økonomi. Betalingssystemene må fungere, sparepengene må være trygge i banken, og lån må være tilgjengelig for de som trenger det og har økonomisk betjeningsevne. Historien har vist at økonomiske tilbakeslag kan ha rot i problemer i finansielle markeder. Slike tilbakeslag gir ofte dype og langvarige utslag. Å forebygge og unngå finanskriser har derfor stor betydning for arbeidsledigheten og realøkonomien for øvrig, samt for å motvirke tap for bedrifter og kunder.

Det er internasjonal enighet om å heve minstekravene til bankenes egenkapital. Norge har støttet dette arbeidet helt fra starten av. Mer egenkapital i bankene reduserer risikoen for bankkriser og gir dermed en samfunnsøkonomisk gevinst.

Solide og gode banker vil være et konkurransefortrinn både for den enkelte banken og for samfunnsøkonomien generelt.

Departementet vil legge til rette for robust soliditet på finansmarkedsområdet og foreslår derfor lovregler som innebærer økte minstekrav til kapital i finansinstitusjoner og verdipapirforetak og nye bufferkrav for banker, kredittforetak, morselskap i finanskonsern og verdipapirforetak. De foreslåtte lovreglene er i tråd med Basel III-anbefalingene og de forventede nye EØS-reglene som svarer til de kommende EU-reglene i CRR/CRD IV, jf. proposisjonens avsnitt 3.3.

Systemet for nye kapitalkrav er gitt i det internasjonale regelverket. Departementet foreslår å innføre nye kapitalkrav noe tidligere enn det som følger av gjennomføringsfristen i det internasjonale regelverket. Også enkelte andre land, deriblant Sverige, har valgt tidligere innføring. For banker, kredittforetak, morselskap i finanskonsern som hovedsakelig består av bank- og verdipapirforetak innebærer den nye kapitalkravstrukturen både skjerpede minstekrav og fire nye bufferkapitalkrav. To av bufferkravene, bevaringsbuffer og systemrisikobuffer, er permanente. Det tredje bufferkravet er et særskilt krav til systemviktige institusjoner. Det fjerde bufferkravet, kravet til motsyklisk kapitalbuffer, skal variere over tid i takt med konjunkturutviklingen.

Etter forslaget skal det nye minstekravet dekkes med minst 4,5 pst. ren kjernekapital. Kravet om minst 8 pst. kapital videreføres, slik at det i tillegg blir krav om minst 3,5 pst. annen ansvarlig kapital. I tillegg skal det være 2,5 pst. ren kjernekapital som

bevaringsbuffer. Systemrisikobufferen skal oppfylles med 3 pst. ren kjernekapital. I en overgangsfase skal den likevel bare være 2 pst. Videre foreslås det at en egen buffer for systemviktige institusjoner skal legges på med 1 pst. pr 1. juli 2015 og 2 pst. pr 1. juli 2016. Økningen i systemrisikobuffer og det særskilte bufferkravet for systemviktige institusjoner vil kunne kreve en gradvis økning av kjernekapitaldekningen utover det nivået de aktuelle bankene og holdingforetakene har i dag. Den motsykliske kapitalbufferen skal utgjøre mellom 0 og 2,5 pst. ren kjernekapital. Beregningsgrunnlaget for bufferkravet for systemviktige banker og motsyklisk buffer vil kunne bli noe forskjellig fra beregningsgrunnlaget for minstekrav til ansvarlig kapital og bevaringsbuffer. Beregningsgrunnlaget for systemrisikobuffer avhenger av størrelsen på denne bufferen, og av hvordan den kombineres med bufferkravet for systemviktige banker. Forskjellen er først og fremst om bare nasjonale engasjementer og engasjementer i tredjeland eller om alle engasjementer, dvs. også engasjementer i andre EØS-land, skal regnes med. Beregningsgrunnlaget for systemrisikobuffer opp til tre prosentpoeng vil, hvis det ikke også legges på buffer for systemviktige banker, omfatte alle engasjementer.

Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) anbefalte 8. desember 2011 etter en stresstest av store banker midlertidig å kreve oppkapitalisering til ren kjernekapitaldekning på 9 pst. fra 1. juli 2012 for de 71 største bankene i EØS-området. Summen av 4,5 pst. (minstekrav), 2,5 pst. (bevaringsbuffer) og 2 pst. (systemrisikobuffer) tilsvarer nivået på 9 pst. ren kjernekapital som Finanstilsynet har lagt til grunn at alle norske banker oppfyller fra 1. juli 2012, jf. det såkalte EBA-kravet. Dette var en vesentlig økning fra det formelle kravet på minst 2 pst. ren kjernekapital. Dagens krav på til sammen minimum 9 pst. ren kjernekapital i tråd med de foreslåtte nye reglene vil derfor i praksis videreføre den kjernekapitaldekningen det allerede er forutsatt at norske banker har. Et minimumskrav på 9 pst. ren kjernekapital fra 1. juli 2013 følger av overgangsbestemmelsene i lovforslaget.

Etter hvert bør systemrisikobufferen øke. Departementet legger opp til at alle banker må oppfylle en systemrisikobuffer på 3 pst. ren kjernekapital fra 1. juli 2014 (mot 2 pst. fra 1. juli 2013), det vil si et samlet krav på til sammen 10 pst. ren kjernekapital fra 1. juli 2014. Dette følger også av overgangsbestemmelsene i lovforslaget.

Et motsyklisk bufferkrav på mellom 0 og 2,5 pst. ren kjernekapital vil komme i tillegg. Det skal fattes egen beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbufferen. I denne proposisjonen foreslås en lov hjemmel for å kunne fastsette et slikt krav. Regelverket foreslås innført fra 1. juli 2013. Varslingsfrister i

dette systemet innebærer at et eventuelt krav først kan gjelde fra 1. juli 2014.

For systemviktige banker blir det et samlet krav på til sammen 11 pst. ren kjernekapital fra 1. juli 2015 og 12 pst. ren kjernekapital fra 1. juli 2016. Et motsyklisk bufferkrav kommer som nevnt i tillegg.

Financial Stability Board (FSB) og Baselkomiteen for banktilsyn (BCBS) vedtok i oktober 2011 standarder om regler for globale systemviktige institusjoner (såkalte SIFI-er), herunder hvilke kriterier som skal legges til grunn for å identifisere systemviktige institusjoner. G20 sluttet seg til disse standardene i november 2011. Departementet vil utarbeide forskrift med kriterier for hvilke institusjoner som skal regnes som systemviktige i det norske finansmarkedet, jf. forslag til forskriftshjemmel i § 2-9 e fjerde ledd. Figur 5.1 i proposisjonen gir en oversikt over nåværende og fremtidige krav til kapital.

Til sammenligning har svenske myndigheter varslet at de fire største svenske bankene skal ha en ren kjernekapitaldekning på 10 pst. fra 2013. Dette kravet skal økes til 12 pst. fra 2015.

Departementet foreslår videre lovregler som gir hjemmel til å kunne fastsette nærmere krav til en likviditetsbuffer (jf. det engelske begrepet Liquidity Coverage Ratio, «LCR») og stabil finansiering (jf. det engelske begrepet Net Stable Funding Ratio, «NSFR») i forskrift.

Et godt likviditetsregelverk er svært viktig for finansiell stabilitet. Bankenes finansieringsstruktur kan også være en kilde til systemrisiko i banksystemet. I oppgangstider vil bankene ofte benytte økt kortsiktig markedsfinansiering for å ekspandere raskt. Dette så vi blant annet i forkant av den internasjonale finanskrisen i 2008 også i norske banker. En slik utvikling fører til at det finansielle systemet blir stadig mer sårbart for forstyrrelser i finansieringsmarkedene utover i oppgangen. Det er mange tiltak som kan benyttes for å dempe oppbyggingen av slik risiko, blant annet kvantitative krav til likviditet. Finanskriseutvalget foreslo at norske finansinstitusjoner skulle ilegges en avgift på sin markedsfinansiering. En arbeidsgruppe som har utredet hvordan arbeidet med bufferkrav og makroovervåking bør innrettes i Norge (jf. avsnitt 4.5 i proposisjonen) peker i sin rapport på at det kan være aktuelt med tidsvarierende makrotiltak i regelverket for finansinstitusjoners likviditet og likviditetsstyring.

Finanstilsynet har allerede innført krav om rapportering av de kommende likviditetskravene i Basel III. Departementet vil senere sende på høring utkast til regler som gjennomfører de nye likviditetskravene som er foreslått i det såkalte CRR/CRD IV.

Departementet følger også opp forslag fra makroarbeidsgruppen og foreslår en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere krav til finans-

institusjoner ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet. En presisering av formålet med loven som foreslått av makroarbeidsgruppen foreslås også, jf. at formålet med regulering av finansinstitusjoner er å bidra til finansiell stabilitet.

Effekten av kapitalkrav vil avhenge av hvilken nevner som brukes ved beregningen av kapitaldekningen. Lavere beregnet risiko på utlån innebærer lavere risikovekt, og dermed lavere beregningsgrunnlag (nevner). Jo mindre nevneren er, jo høyere blir kapitaldekningen i prosent. For gitt kapital blir kapitaldekningen høyere i prosent desto mindre nevneren er.

Mange undersøkelser har vist at bruk av IRB-metoder gir vesentlig lavere risikovekter og beregningsgrunnlag enn bruk av standardmetoden på de samme utlånene, og at risikoen i sammenliknbare porteføljer ofte vurderes ulikt av ulike banker. Dette er blant annet omtalt i en rapport fra en nordisk arbeidsgruppe om Basel III/CRD IV, jf. rapportens kapittel 4.3 om risikovekter i interne beregningsmodeller (IRB), hvor det særlig pekes på at risikovektene for boliglån er veldig lave i de nordiske landene. I en rapport 26. februar 2013 har den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) dokumentert store forskjeller mellom risikovektene banker som bruker IRB-modeller, anvender for utlån med antatt samme risiko.

Norske myndigheter er positive til at bankene nå styrker sine systemer og rutiner for å styre risiko. Bankenes risikomodeller har imidlertid klare begrensninger, særlig ved store skift i økonomiske utsikter. Dette gjelder særlig for boligmarkedet. Modellene som bankene bruker, tar i for liten grad hensyn til den makroøkonomiske risikoen som er bygget opp de siste 20 årene gjennom høy vekst i boligpriser og gjeld i husholdningene. Utviklingen i andre land har vist at utslagene i aktivpriser i en finanskriser kan bli større enn det de fleste regnemodellene predikerer. Det er alltid vanskelig å forutse hvordan en ny nedgangskonjunktur vil utvikle seg. Mye kan derfor tilsi at det først er etter en nedgangskonjunktur vi kan finne et realistisk nivå på risikovektene for boliglån basert på historiske data.

I Norge har vi særlige utfordringer med høy gjeldsbelastning i husholdningene etter flere år med høy kredittvekst og høye boligpriser. For å begrense konsekvensene av systemrisiko er det derfor gode grunner til å skjerpe kravene til de beregningsmodellene bankene bruker for å beregne kapitalkravet for boliglån, jf. også omtale av dette i nasjonalbudsjettet 2012 og finansmarknadsmeldinga 2011. Et påslag for systemrisiko på risikovektene for boliglån kan gjennomføres på forskjellige måter, enten ved å innføre gulv på én eller flere av parametrene som benyttes for å beregne kapitalkrav etter IRB-metoden, ved å

bruke multiplikator eller ved å innføre et risikovektgulv som i standardmetoden. Innføring av slike minstekrav vil kunne være et alternativ til å videreføre det såkalte Basel I-gulvet som nå gjelder.

Finansdepartementet mottok 4. mars et notat fra Finanstilsynet med nærmere vurderinger av beregningsgrunnlaget for kapitalkrav. Finansdepartementet følger opp denne saken. Et viktig hensyn er at beregningsgrunnlaget (nevneren) i kapitalbrøken ikke svekkes eller faller under det såkalte Basel I-gulvet. Som nevnt i proposisjonens kapittel 2 om gjeldende rett er Basel I-gulvet en slags grense for hvor lav nevneren kan være.

Ved utforming av kapital- og likviditetsregler for norske banker har det vært viktig å veie soliditet mot andre hensyn som konkurransen med andre banker, både i og utenfor Norge.

Det er fordeler med en forholdsvis lik praktisering av regelverk for kapitaldekning i de nordiske landene. Samtidig er det viktig nasjonalt at kapitaldekningen er tilstrekkelig høy til at bankene kan stå støtt også i nedgangstider. Ansvaret for finansiell stabilitet ligger primært på nasjonal myndighet, og erfaringer viser at kostnadene ved finansiell ustabilitet rammer i særlig grad eget lands økonomi og statsfinanser. Når norsk økonomi nå skiller seg ut ved at den er i en markert høykonjunktur og med høye boligpriser mens nabolandene har lav aktivitet, kan vi ha et mulig tilbakeslag foran oss, mens våre naboer i stor grad har det bak seg. Særlig kan dette gjelde i boligmarkedet. Et eksempel er Danmark, der boligpriser og boligmarkedet har falt merkbart de siste par årene. Flere danske banker har måttet ta store tap og bidratt til nedgangen i de danske konjunktorene.

I Norge konkurrerer norske og utenlandske banker om norske lånekunder. Departementet legger derfor vekt på konkurransevilkårene. Norske banker konkurrerer også med utenlandske banker om innlån i de internasjonale kapitalmarkedene. God soliditet er en viktig faktor når en bank skal hente innlån.

Departementet arbeider for likere regler for alle banker som driver virksomhet i Norge. Det er i tråd med anbefalinger fra en nordisk arbeidsgruppe med medlemmer fra finansdepartementene i Norden. Denne gruppen har blant annet pekt på at det kan være en fordel med større grad av vertslandsregulering, dvs. at bankene må beregne kapitaldekningen etter de reglene som gjelder i de forskjellige jurisdiksjonene der de utøver virksomhet. Slik kan en oppnå at strengere krav i ett land, begrunnet i fare for finansiell ustabilitet og systemrisiko i dette landet, også vil gjelde for virksomhet for banker med hovedkontor i et annet land som driver grensekryssende eller gjennom filial i dette vertslandet. Det må legges til grunn at det er myndigheten i det enkelte land som er best egnet til å vurdere de makroøkonomiske forhold og

risiko ved utlån i landet. Likere regler for alle i det enkelte land vil også gi likere konkurransevilkår (level – playing – field) på det enkelte nasjonale marked.

De nordiske finansministerne ba i brev 11. september 2012 de nordiske finanstilsynene vurdere muligheten for å gjennomføre den nordiske arbeidsgruppens anbefalinger på bakgrunn av et endelig kapital- og likviditetsregelverk fra EU. I brev 24. oktober 2012 fra de nordiske finanstilsynssjefene til de nordiske finansministrene ble det gitt en status for det løpende samarbeidet og informasjon om hva som er gjort for å adressere hovedkonklusjonene fra arbeidsgruppen, herunder arbeidet med å sikre like konkurransevilkår og vertslandsregulering. Departementet vil følge opp dette arbeidet, herunder søke å oppnå enighet om at eksempelvis bankenes utlån med pant i bolig i det enkelte nordiske land underlegges risikovekten i det aktuelle landet hvis denne er høyere enn i hjemlandet.

Departementet vil som nevnt komme tilbake med forslag om omlegging av hele finanslovgivningen basert på utkastet fra Banklovkommisjonen. Et slikt forslag vil også inneholde forslag til gjennomføring av resten av CRR/CRD IV-pakken.

1.2.3 Nærmere om nye kapitalkrav for verdipapirforetak mv.

Verdipapirforetak og finansinstitusjoner er i stor grad underlagt de samme generelle reglene om kapitalkrav. Det er likevel forskjeller mellom verdipapirforetak og finansinstitusjoner som kan begrunne noe forskjellig utforming av kravene. Kapitalkravet for kredittrisiko vil generelt være av større betydning for banker og kredittforetak enn for verdipapirforetak. Dette som følge av at kredittrisiko ikke utgjør de mest dominerende risikoeksponeringene for verdipapirforetakene og forvaltningsselskapene.

Det såkalte CRR/CRD IV-regelverket, som i stor grad også gjelder for verdipapirforetak, åpner for visse unntak avhengig av hvilke tjenester verdipapirforetaket tilbyr.

Finanstilsynet har som nevnt i høringsnotatet 10. oktober 2011 utarbeidet utkast til lovregler for å gjennomføre EØS-regler som svarer til det såkalte CRR/CRD IV-regelverket i norsk rett, også i verdipapirhandelloven.

I Finanstilsynets utkast foreslås samme regler om minstekrav til kapital, bufferkrav og likviditetskrav for verdipapirforetak som for finansinstitusjoner. Det foreslås imidlertid også hjemmel for å kunne unnta verdipapirforetakene fra noen av bestemmelsene om kapital og likviditet i forskrift. Det vises her til omtale i Finanstilsynets høringsnotat 10. oktober 2011 kapittel 6.

Ingen høringsinstanser har hatt merknader til de nye bestemmelsene for verdipapirforetak.

Departementet slutter seg til forslaget fra Finanstilsynet om at det bør innføres samme struktur og nivå på de nye kapitalkravene for verdipapirforetak som for finansinstitusjoner, jf. forslaget til nye bestemmelser om beregnet kapital, krav til bevaringsbuffer, motsyklisk buffer og systemrisikobuffer, samt likviditet. Det foreslås et nytt minstekrav om minst 4,5 pst. ren kjernekapital for verdipapirforetak.

Departementet legger opp til inntil videre å unnta alle verdipapirforetak fra krav om bevaringsbuffer, motsyklisk buffer og systemrisikobuffer. Departementet foreslår videre lovregler om likviditet, herunder hjemler for å kunne fastsette nærmere krav til en likviditetsbuffer (Liquidity Coverage Ratio, «LCR») og stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio, «NSFR») i forskrift.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Flere teoretiske og empiriske studier tyder på at de samfunnsøkonomiske gevinstene ved økte kapitalkrav er så store at banker og andre finansinstitusjoner ideelt sett burde hatt mer egenkapital enn det som følger av de nye internasjonale kravene som nå diskuteres, jf. bl.a. drøftingen i Boks 2.9 i Meld. St. 24 (2011–2012) Finansmarknadsmeldinga 2011. Mer egenkapital i bankene gir en samfunnsøkonomisk gevinst ved å redusere sannsynligheten for bankkriser. En rekke økonomiske studier har vist at de makroøkonomiske kostnadene ved bankkriser ofte er store og langvarige. Kortsiktige effekter kan forsterkes over tid, og det kan i verste fall ta tiår å komme tilbake til normale vekstrater. I norsk økonomi var vi heldige ved at vår bankkrise på begynnelsen av 1990-tallet ble fulgt av gode internasjonale konjunkturer. Det er ikke gitt at norsk økonomi vil komme like hurtig ut av en ev. senere bankkrise.

Eventuelle kostnader ved å innføre høyere kapitalkrav er vesentlig lavere i en god økonomisk situasjon enn i en lavkonjunktur. En bank kan oppfylle kapitalkravet ved å ha mer egenkapital, dvs. øke telleren i kapitalbrøken, eller ved å redusere sitt aktivitetsnivå, dvs. redusere nevneren i kapitalbrøken. I en lavkonjunktur vil bankene ofte ha svake resultater pga. lav inntektsvekst og høyere tap. Muligheten til å styrke egenkapitalen ved å holde tilbake overskudd er derfor begrenset. Samtidig kan det være krevende å hente inn ny egenkapital via aksjemarkedet. Resultatet blir derfor lett at bankene oppfyller sine kapitalkrav ved å redusere sitt tilbud av kreditt, noe som i sin tur kan føre økonomien ytterligere ned i en lavkonjunktur.

Erfaringene fra finanskrisen har vist at det er betydelige forskjeller i kreditttilgangen mellom ulike europeiske land, og at det er svært krevende å bygge

opp egenkapital i bankene når økonomien er svak. Det er derfor nødvendig å styrke kapitalen i bankene i gode tider, når overskuddene er høye og det er god tilgang på ny kapital i markedet. Forskjellene i marginale egenkapitalkostnader mellom ulike konjunkturfaser vil lett gjøre at land i ulik makroøkonomisk situasjon innfører kapitalkrav i forskjellig tempo. Departementet mener at de kapitalkravene som det legges opp til i denne proposisjonen, er samfunnsøkonomisk lønnsomme sammenliknet med alternativer der kravene innføres senere eller på et lavere nivå.

Kapitalkostnaden for en bedrift skal ifølge Modigliani-Miller-teoremet (Modigliani og Miller (1958)) være uavhengig av om den finansierer seg med gjeld eller egenkapital. Bankenes egenkapital er isolert sett dyrere finansiering enn innlån. Det er likevel ikke gitt at mer egenkapital vil øke bankenes finansieringskostnader og kreve økte marginer og inntjening. Mer egenkapital reduserer risikoen for at kreditorer taper penger når banken går på tap, noe som tilsier at innlåne bør bli billigere for banken. Høyere egenkapitalandel kan også gi jevnere egenkapitalavkastning, og dermed lavere egenkapitalkostnader. Effektiv konkurranse mellom aktørene i finansnæringen er avgjørende for at økte marginer og inntjening ikke er større enn en ev. kostnadsøkning tilsier.

Den samlede virkningen på bankenes finansieringskostnader vil også avhenge av hvor hurtig nye egenkapitalkrav innføres. For en gitt inntjening kan bankene øke egenkapitalen ved å holde tilbake overskudd eller ved å utstede ny egenkapital. Når markedet ikke har god informasjon om bankens fremtidige inntjening, kan utstedelse av ny egenkapital tolkes som et signal om svekkede inntektsmuligheter. Det kan gjøre at finansiering ved tilbakeholdt overskudd har lavere kostnader enn ny egenkapital, skjønt denne effekten svekkes hvis behovet for å hente inn ekstern kapital er felles for mange banker. Skattemessige forhold kan ytterligere trekke i retning av at finansiering med tilbakeholdt overskudd er billigere for bankene.

Økte kostnader for bankene ved økt egenkapitalandel kan blant annet skyldes at bankenes kreditorer og eiere ikke fullt ut nedjusterer sine avkastningskrav for redusert risiko dersom de er omfattet av en innskuddsgarantiordning eller forventer at myndighetene i noen grad vil verne dem mot tap i en krise. Eventuelle merkostnader for bankene som følge av slike effekter reflekterer i så fall en samfunnsøkonomisk gevinst, på samme måte som når subsidier fjernes fra et ellers fungerende marked. Forslagene i denne proposisjonen kan derfor bygge opp under en riktigere prising av kreditt i normale tider. Det kan i sin tur gi et ytterligere vern mot fremtidige kriser ved at husholdninger og bedrifter reduserer sin gjelds-

grad sammenliknet med en situasjon der de indirekte subsidiene til bankene videreføres til kundene. Økte kapitalkrav gjør dermed økonomien mer robust ved å øke soliditeten både hos långivere og låntakere.

Over tid kan utviklingen gå i retning av riktigere prising av innskuddsgarantiordninger og økt ansvar for usikrede kreditorer. Det kan gi et bedre samsvar mellom bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet, slik at bankene selv ser seg tjent med en høyere egenkapitalandel enn i dag. Denne utviklingen kan forsterkes av at kreditorer og eiere etter finanskrisen er blitt mer oppmerksomme på den risikoen bankvesenet representerer. God soliditet blir dermed en fordel for bankene, ikke en ulempe.

Norske banker hadde pr. 31. desember 2012 samlet sett litt over 11 pst. ren kjernekapital. Bankene er derfor på god vei til å oppfylle det høyere minstekravet pr. 1. juli 2016. Dette var en økning på over 1 prosentpoeng i løpet av 2012. Med samme nivå på inntjeningen videre vil bankene lett kunne oppfylle det høyere minstekravet i 2016. Siden bankene har svært høy løpende inntjening med dagens rentemarginer, og allerede er godt på vei til å oppfylle kravene slik de foreslås for 2016, skal disse forslagene ikke i seg selv gi grunnlag for renteøkninger. Mer solide banker gir en samfunnsøkonomisk gevinst fordi risikoen for en krise, med de kostnadene dette medfører, reduseres.

De administrative kostnadene ved forslagene vurderes som små både for finansinstitusjonene og for offentlige myndigheter. EU-reguleringene på finansmarkedsområdet er generelt omfattende og kompliserte, og gir betydelige kostnader både i privat og offentlig sektor. De administrative kostnadene antas likevel i begrenset grad å avhenge av nivået på kapitalkravene og hvor hurtig de innføres.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Gerd Janne Kristoffersen, Marianne Marthinsen, lederen Torgeir Micaelsen, Knut Storberget, Siv-Len Strandkog og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jørund Rytman, Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til proposisjonen for omtale av gjeldende rett, internasjo-

nalt regelverk, Banklovkommisjonens og Finanstilsynets utkast, høring og høringsinstansenes merknader, makroovervåking og motsyklisk kapitalbuffer, samt merknader til de enkelte bestemmelsene.

Komiteen viser til brev av 22. mars 2013 fra finansminister Sigbjørn Johnsen om trykkfeil i Prop. 96 L (2012–2013). Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at årsaken til finansielle kriser ofte er at finansielle ubalanser får bygge seg opp over tid. Når det finansielle systemet er tett sammenvevd over landegrensene, kan ubalanser og kriser raskt smitte fra ett land til et annet. Det økonomiske tilbakeslaget i verdensøkonomien etter den internasjonale finanskrisen i 2008 er et sterkt eksempel på hvor kraftige og skadelige kriser i banksystemet er for realøkonomien, og hvor langvarige de samfunnsøkonomiske virkningene av finansielle kriser kan være. Bankkriser har store kostnader for samfunnet. Komiteen mener på denne bakgrunn det er viktig og nødvendig at det nå er bred enighet nasjonalt og internasjonalt om at myndighetene må legge mer vekt på regulering og tilsyn for å trygge finansiell stabilitet.

Komiteen mener at uroen i finansmarkedene etter finanskrisen har vært en sterk påminnelse om at også norsk økonomi er sårbar for det som skjer internasjonalt. Markedet for finansiering er i stor grad internasjonalt, og også norske banker og kredittforetak henter mye av markedsfinansieringen sin i utlandet og i utenlandsk valuta. Dette gjelder i første rekke de største bankene, men for mindre banker er de større bankene viktige finansieringskilder, og uroen på de internasjonale finansmarkedene kan således spre seg også til norske banker som er lite direkte avhengige av markedsfinansiering.

Komiteen konstaterer samtidig at den norske reguleringen av finansmarkedene er grunnleggende god, og har vist seg å være robust gjennom den internasjonale finanskrisen. I Norge har vi dratt nytte av lærdommene fra vår egen bankkrise for 20 år siden. Etter bankkrisen stilte vi større krav til bankene, forbedret finanslovgivningen, styrket tilsynet og moderniserte innskuddsgarantiordningen. Sammen med orden i statsfinansene bidro blant annet lærdommene fra den gang til at norsk økonomi ble spart for de verste utslagene av den internasjonale finanskrisen denne gangen.

CRD IV-regelverket anses som EØS-relevant. Komiteen viser til at regelverksutviklingen i Norge på dette området i stor grad speiler arbeidet med de nye reglene som skal gjelde hele EØS-området. Komiteen mener samtidig at det er fornuftig at norske myndigheter basert på den politiske enigheten klargjør allerede nå hvilke regler som vil gjelde i åre-

ne som kommer. Dette er en avklaring finansnæringen selv også har etterspurt.

Komiteen mener det er positivt både for stabiliteten og konkurransesituasjonen for norske banker om tilnærmingen til finansmarksregulering er omtrent lik her hjemme som i landene rundt oss, særlig ettersom finansmarkedene i Norden er nært sammenvevd blant annet fordi flere store institusjoner har virksomhet i flere land.

Komiteen legger til grunn at både aksjer og norske sparebankers egenkapitalbevis skal kunne regnes som ren kjernekapital også etter det nye regelverket.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, mener erfaringen tilsier at vi også i fremtiden bør ligge langt fremme – både tidsmessig og i graden av regulering.

Flertallet viser til at forslaget som nå ligger til behandling i Stortinget, innebærer at de nye kapitalkravene skal gjennomføres tidligere i Norge enn det vi er forpliktet til etter EØS-avtalen. Flertallet støtter dette, og mener forholdene ligger godt til rette for en raskere innføring i Norge nå. For det første går norsk økonomi godt. Det gjør det lettere for bankene å styrke soliditeten, blant annet fordi inntjeningen er god. For det andre er norske banker solide fra før, og oppfyller allerede i dag mange av de nye kravene som skal innføres. Og for det tredje fungerer verdipapirmarkedene godt, og gir bankene god tilgang på ny kapital.

Flertallet er av den oppfatning at vi i Norge på mange måter er heldige som kan ta diskusjonen om strengere regulering før en krise, ikke midt i den. Flertallet mener nye regler for norske banker selvfølgelig må veie soliditet mot andre hensyn, som konkurransen med andre banker, både i og utenfor Norge. Flertallet vil likevel understreke at ansvaret for finansiell stabilitet primært påligger nasjonal myndighet, og kostnadene ved finansiell ustabilitet rammer i særlig grad eget lands økonomi. Flertallet bemerker i denne sammenheng at mens vi nå skiller oss ut ved at den økonomiske situasjonen er lysere enn i våre naboland, kan det samtidig bety at vi har tilbakeslaget foran oss, der våre naboer har det bak seg. Særlig kan dette gjelde i boligmarkedet. Det kan tale for andre regler her enn for eksempel i Danmark.

Flertallet merker seg samtidig at også flere andre land nå velger å innføre nye krav raskere enn det de er forpliktet til. Til sammen har 11 jurisdiksjoner rundt omkring i verden så langt innført Basel III-kravene (utenfor EU). Videre har svenske myndigheter varslet raskere og til dels strengere innføring av kapitalkrav. For de store svenske bankene vil det fra 2013 gjelde et krav til ren kjernekapital på 10 pst.

Dette økes til 12 pst. ren kjernekapital i 2015, altså det samme som skal gjelde i Norge fra 1. juli 2016.

Flertallet merker seg at norske banker har hatt en stabil markedsandel på rundt 75 pst. de siste årene. Utenlandskeide banker og filialer i Norge av utenlandske banker har en stabil markedsandel på omtrent 13 pst. hver. Flertallet mener dette illustrerer at de norske bankene står meget sterkt i det norske markedet, til tross for at vi lenge har hatt litt strengere regler i Norge enn i en del andre land. Flertallet tar samtidig til etterretning at bankenes aksjer og egenkapitalbevis har steget kraftig i verdi på Oslo Børs så langt i år, og vesentlig mer enn børsen generelt. Det tyder på at investorene har tro på svært gode resultater i bankene også i årene framover.

Flertallet viser til tidsplanen for skjerpede minstekrav til ansvarlig kapital, samt innfasingen av fire nye bufferkapitalkrav. Summen av det foreslåtte nye minstekravet til ren kjernekapital og bufferkravene pr. 1. juli 2013 tilsvarer et nivå på 9 pst. ren kjernekapital. Etter lovforslaget skal systemrisikobufferen for alle banker øke fra 2 pst. til 3 pst. ren kjernekapital, slik at det samlet blir krav på til sammen 10 pst. ren kjernekapital, fra 1. juli 2014. Flertallet merker seg at norske banker allerede oppfyller kravene som trer i kraft i år, og at norske banker også ligger godt an til å oppfylle kravene som inntreffer i 2014.

Flertallet viser videre til at det foreslås en egen buffer som skal legges på med 1 prosent pr. 1. juli 2015 og 2 pst. pr. 1. juli 2016 for systemviktige banker som er spesielt viktige for økonomien. Økningen i systemrisikobuffer og det særskilte bufferkravet for systemviktige institusjoner vil kunne kreve en gradvis økning av kjernekapitaldekningen utover det nivået de aktuelle bankene har i dag. Flertallet viser imidlertid til at den nødvendige økningen er om lag på nivå med det norske banker faktisk har bygget opp de siste par årene, på grunnlag av nåværende rentemarginer. Bankene har styrket soliditeten i hovedsak gjennom å holde tilbake noe av overskuddet i perioden. De har også hatt god mulighet for å hente inn ny egenkapital fra eierne og andre investorer. Mye av soliditetsstyrkingen skjedde med en lavere rentemargin på boliglån enn den vi ser i dag, og med lavere overskudd enn det vi ser i dag. Fortsetter bankene i samme takt, kan de øke sin rene kjernekapital betydelig før 2016, uten å øke rentemarginen på boliglån.

Flertallet har for øvrig ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre ser på

regulering av banker og annen finansieringsvirksomhet som svært sentral for å sikre en velfungerende økonomi. Det er en sentral myndighetsoppgave å sørge for at det finansielle systemet er solid nok til å formidle finansiering, utføre betalinger og omfordele risiko på en tilfredsstillende måte, både i oppgangs- og nedgangstider. Denne proposisjonen omhandler derfor spørsmål av særdeles stor betydning for den generelle økonomiske aktivitet. Disse medlemmer vil poengtere at det først og fremst er mht. finansinstitusjonenes sentrale rolle i hele økonomien at det etableres omfattende reguleringsregimer, ikke av hensyn til finansinstitusjonene selv.

Derfor er disse medlemmer også overrasket over hvor lite regjeringen har gått i dybden på mange av utfordringene denne proposisjonen egentlig åpner for å diskutere. Finanskrisen har satt dype spor og mange land sliter fortsatt, og kommer til å slite i mange år framover, med virkningene av den. Norge hadde en fordel både av det vi lærte og de reguleringer vi innførte etter vår egen bankkrise for mer enn 20 år siden og også av at vår økonomi er meget solid. I tillegg til dette er finanssektoren liten i Norge målt som andel av BNP relativt til hva den er i mange andre land. Det er viktig å ha dette med når en ser framover og skal fastsette hva som skal gjelde for framtiden.

Disse medlemmer vil påpeke at det har vært klart lenge at finansinstitusjonene vil komme til å møte nye og strengere krav til kjernekapital i nær framtid. Disse medlemmer har merket seg at finansinstitusjonene har respondert på dette og hatt et eget fokus på å styrke sin soliditet før kravene materialiserer seg i form av krav. Dette fortjener de ros for. Økt egenkapital koster, noen må betale. Det kan enten skje i form av kapitalinnkalling, tilbakeholdt overskudd, lavere utbytte, høyere rentemarginer eller en kombinasjon av dette. Disse medlemmer har merket seg at alle virkemidlene er tatt i bruk i varierende grad siden finanskrisen slo til i 2008 og stiller seg litt undrende til at regjeringspartiene i mediedebatten ikke alltid synes å forstå at de signalene de har gitt mht. regulatoriske krav, får konsekvenser i markedet. Disse medlemmer mener bl.a. at fokuset på å sikre en aktiv konkurranse og kanskje bedre å forenkle mulighetene for nyetablering av banker uten å senke kravene til minimumskapital, mangler i proposisjonen og i regjeringens politikk totalt sett. Sterk konkurranse er, slik disse medlemmer ser det, det eneste virkelig effektive virkemiddel for å sikre at ikke kundene må betale en for stor andel av den kapitaloppbyggingen som kravene fordrer. Det er stor forskjell i å håndtere krise i en liten enkeltbank og krise i en systemviktig bank.

Kapitaltilgang

Disse medlemmer viser til at finansinstitusjonene er «navet» når det gjelder finansiering av all annen aktivitet i samfunnet. De sirkulerer kapital, og egenkapitalen er sikkerheten for at de kan stå ved sine forpliktelser. Soliditet blir viktig for å sikre kapitaltilgang og motstandsevne mot tap, men finansinstitusjonene skal også sikre finansieringen for næringsliv, arbeidsplasser og befolkningen for øvrig. Når egenkapitalkravene øker, vil kapitaltilgangen strammes til. Dette er en utfordring som praktisk talt ikke er berørt i proposisjonen. Norske husholdninger har økt sin gjeld i prosent av disponibel inntekt kraftig de siste årene og boligprisene har økt sterkt. Dette er egnet til sterk bekymring, men mye tyder på at innstramminger foreløpig treffer hardest i næringslivet. Obligasjonsmarkedet har økt betydelig i omfang, men dette markedet er i praksis ikke tilgjengelig som kapitalkilde for små og mellomstore bedrifter. Disse medlemmer mener det er en klar svakhet ved proposisjonen at man ikke har analysert målsettingene og de økte kravene til egenkapital i bankene i lys av hva det vil bety for arbeidsplasser og næringsliv. Disse medlemmer har merket seg at EU i siste runde har lettet på kapitalkravene for bankenes utlån til små og mellomstore bedrifter. De økonomiske konsekvensene er for svakt belyst, og det krever at utviklingen dermed må følges svært nøye.

Disse medlemmer vil påpeke at kravet til total ansvarlig kapital vil øke fra 8 pst. til 18 pst. dersom den motsykliske bufferen også virker fullt ut. Dette er et nivå godt i overkant av det som antydes som optimalt i de fleste utredninger og analyser regjeringen selv henviser til i finansmarknadsmeldinga 2011. Disse medlemmer vil også påpeke at de til enhver tid gjeldende kapitalkrav vil være minimumskrav som alle banker og finansinstitusjoner må ligge over om de vil unngå en risiko for å falle under ved tap eller ekstraordinær vekst og dermed kunne oppleve at tvangstiltak iverksettes. Det er viktig å balansere kravene opp mot innstrammingseffekten av kravene. Det er den riktige balansen som skal finnes.

Motsyklisk buffer

Disse medlemmer viser til at kapitalkravene blir bygd opp gjennom flere forskjellige typer bufferkapital. Det introduseres også en mulighet til å innføre en motsyklisk buffer. Det er Finansdepartementet, etter råd fra Norges Bank i samråd med Finanstilsynet, som inntil videre skal ha denne myndigheten. Den motsykliske bufferen skal kunne innføres med 12 måneders varsel og være inntil 2,5 pst. av risikovektet balanse. Den skal kunne fjernes umiddelbart. Disse medlemmer mener en motsyklisk buffer i teorien er et fornuftig tiltak, men som også er noe

som i praksis kan bli svært vanskelig å benytte. Å forutse konjunkturutviklingen er meget vanskelig, og risikoen er åpenbar for at denne bufferen lett kan bli en «sensyklisk» eller i verste fall «medsyklisk» buffer. Disse utfordringene er overhodet ikke belyst. Disse medlemmer merker seg at «fastsettelsen av bufferkrav skal være basert på forholdet mellom kreditt og BNP og dets avvik fra den langsiktige trend», men ser dette som en meget grovkornet indikator og forutsetter at det settes ressurser inn på å finne gode indikatorer som sikrer at ikke den motsykliske bufferen får uønsket virkning.

Tidsfrister for strengere kapitalkrav

Disse medlemmer merker seg at regjeringen innfører nye kapitalkrav et halvt år før kapitalkravregelverket skal iverksettes i EU, første gang 1. juli 2013 i stedet for 1. januar 2014. Dette betyr at finansinstitusjonene ikke kan benytte årsresultatet for 2013 i kapitalberegningene. Videre vil disse medlemmer peke på at reglene i Basel III skal gjelde fullt ut fra 1. januar 2019, mens regjeringens forslag innebærer at de norske reglene skal gjelde fullt ut fra 30. juni 2016. Disse medlemmer har merket seg at innføringen av nye krav og frister for når de skal oppnås, snarere utsettes enn strammes til, og ser ikke behov for at Norge her skal gå foran resten av EU, og er derfor kritiske til at nye kapitalkrav innføres et halvt år tidligere i Norge enn det som er EUs framdriftsplan.

Disse medlemmer legger til grunn at finansinstitusjonene langt på vei har tilpasset seg de nye kravene som implementeres 1. juli 2013, og vil ikke gå inn for å endre disse. Disse medlemmer vil imidlertid be regjeringen foreta en ny vurdering i løpet av høsten 2013 for å se om de videre stegene i innfasingen skal flyttes ut i tid fra 1. juli til 1. januar påfølgende år.

Vekting av aktiva

Disse medlemmer har merket seg at fastsetting av vekter på aktiva, og da særlig på bolig, er et sentralt tema, og at Finansdepartementet har foreslått endringer i beregningsgrunnlaget som vil bety vesentlig høyere risikovekting i Norge enn i Sverige. Disse medlemmer mener det er sentralt å unngå at norske banker gjennom særnorske reguleringer og bestemmelser får svekket konkurransekraft. For disse medlemmer er det viktig å sikre trygge banker, men samtidig sikre en konkurransedyktig norsk finansnæring. I Norden har vi et felles bankmarked. Disse medlemmer er derfor opptatt av at kapitalkrav, boliglånsvekter og implementering i størst mulig grad må harmoniseres mellom de nordiske land.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i den videre implementering av nye kapitalkrav og boliglånsvекter å legge til rette for en nordisk harmonisering.»

Disse medlemmer viser videre til at utfordringene vil være store for Finans-Norge i årene framover med de kravene som fastsettes. Disse medlemmer vil igjen minne om at dette først og fremst ikke er en belastning på bankene og finansinstitusjonene, men på næringsliv og samfunnsaktivitet som er avhengig av at finansinstitusjonenes utlånskapasitet er tilgjengelig for dem. Disse medlemmer mener det derfor er viktig og riktig at regjeringen har lagt bort tankene om å innføre en aktivitetsskatt. I en periode der kapitalkravene øker så kraftig som nå, vil ytterligere belastninger på finansinstitusjonene få store og utilsiktede konsekvenser på aktiviteten i norsk økonomi.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser utfordringen med krav som går lenger i Norge enn i andre land, for eksempel når det gjelder ulike beregningsgrunnlag for soliditetsmål, som kan bidra til ulike konkurransevilkår og et fortrinn for utenlandske banker i Norge. Ev. økt utenlandsk innslag i banksektoren kan utgjøre en risiko for finansiell stabilitet, fordi utenlandske banker gjerne vil trekke seg tilbake til sitt hjemmemarked ved en større finanskriser.

Dette medlem legger imidlertid avgjørende vekt på at det synes som de samfunnsøkonomiske gevinstene ved økte kapitalkrav er så store at banker og andre finansinstitusjoner ideelt sett burde hatt mer egenkapital enn det som følger av de nye internasjonale kravene som nå diskuteres. Mer egenkapital i bankene gir en samfunnsøkonomisk gevinst ved å redusere sannsynligheten for bankkriser med inntøking av kreditt til næringslivet og høy ledighet som resultat. En rekke økonomiske studier har vist at de makroøkonomiske kostnadene ved bankkriser ofte er store og langvarige.

Dette medlem viser til at mye taler for at vi trenger strengere regler enn resten av Norden i dagens situasjon: Norsk økonomi går bedre, og det er lettere for bankene å bygge opp egenkapital i gode tider enn i dårlige. Norge har dessuten et mulig fall i boligprisene foran seg, mens et land som Danmark har fallet bak seg. Strengt krav til bankenes egenkapital, likviditet og beregningsmodellene bankene bruker for å beregne kapitalkravet for boliglån, kan være med på å dempe utlånsveksten og utviklingen av en boligboble. Dette gjelder særlig når renteøkning er mindre aktuelt med tanke på å unngå en sterk krone og ytterligere svekkelse av konkurranseutsatt næringsliv.

Dette medlem legger også vekt på at regjeringen synes å erkjenne utfordringen med konkurransen fra utenlandske banker, og at den arbeider for å sikre likere regler for alle banker som opererer i Norge. Ved større bruk av vertslandsregulering, dvs. at bankene må beregne kapitaldekningen etter de reglene som gjelder i de forskjellige jurisdiksjonene der de utøver virksomhet, kan en oppnå at strengere krav i ett land, begrunnet i fare for finansiell ustabilitet og systemrisiko i dette landet, også vil gjelde for virksomhet for banker med hovedkontor i et annet land som driver grensekryssende, eller gjennom filial i dette vertslandet.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti allerede har tatt til orde for strenge kapitalkrav og en tidligere innføring enn andre land, jf. representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold, Dagrun Eriksen, Knut Arild Hareide og Hans Olav Syversen om 20 tiltak for å motvirke en ny finanskriser (Dokument 8:60 S (2010–2011)).

Dette medlem vil på denne bakgrunn støtte forslagene i proposisjonen.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i den videre implementering av nye kapitalkrav og boliglånsvекter å legge til rette for en nordisk harmonisering.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandelloven (nye kapitalkrav mv.)

I

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 1-1 skal lyde:

§ 1-1 *Formål og virkeområde*

Formålet med loven er å bidra til finansiell stabilitet, herunder at banker og finansinstitusjoner virker på en hensiktsmessig og betryggende måte. Finansiell stabilitet innebærer at det finansielle systemet er robust nok til å motta innskudd og andre tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten, formidle finansiering, utføre betalinger og omfordele risiko på en tilfredsstillende måte.

Loven gjelder finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner når annet ikke følger av bestemmelse i eller i medhold av loven.

§ 2-9 første ledd skal lyde:

En finansinstitusjon skal til enhver tid oppfylle de krav til kapital som følger av §§ 2-9 a til 2-9 e, samt forskrift og enkeltvedtak gitt i medhold av disse bestemmelsene. §§ 2-9 a til 2-9 e gjelder ikke *forsikringsselskaper, pensjonsforetak og holdingselskap i forsikringskonsern* med mindre annet er fastsatt ved forskrift gitt av departementet.

§ 2-9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til finansinstitusjoner ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet.

§ 2-9 a første ledd skal lyde:

En finansinstitusjon skal til enhver tid ha ren kjernekapital som utgjør minst fire og en halv prosent av et beregningsgrunnlag etter regler fastsatt i forskrift. En finansinstitusjons kjernekapital skal til enhver tid utgjøre minst seks prosent av det samme beregningsgrunnlaget. En finansinstitusjons ansvarlige kapital skal til enhver tid utgjøre minst åtte prosent av det samme beregningsgrunnlaget.

§ 2-9 a åttende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om:

- a) hva som skal anses som *ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggskapital, samt sammensetningen* av ansvarlig kapital,
- b) beregningsgrunnlaget for kreditt risiko, markedsrisiko og operasjonell risiko mv., *herunder regler som sikrer at beregningsgrunnlaget i tilstrekkelig grad reflekterer risikoen i finansinstitusjonens eiendeler,*
- c) bruk av interne målemetoder,
- d) hvilke sikkerheter det kan tas hensyn til ved beregningen av minstekrav til kapital, og
- e) *at ren kjernekapital eller kjernekapitalen i finansinstitusjoner minst skal utgjøre en bestemt prosent av verdien av foretakets eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser, beregnet uten risikovekting, og regler for slike beregninger (uvektet kjernekapitalandel).*

§ 2-9 b skal lyde:

§ 2-9 b *Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov*

En finansinstitusjon skal til enhver tid ha oversikt over, og med jevne mellomrom vurdere, *hvilke enkelte risikoer og samlet risiko, herunder systemrisiko, som er knyttet til virksomheten.* En finansinstitusjon

skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av den virksomhet institusjonen driver.

Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kreditt risiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko, systemrisiko og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene. Vurderingen skal omfatte risikoeksponering som følge av at institusjonens eiendeler blir overdratt til eller stilt som sikkerhet overfor andre finansinstitusjoner.

En finansinstitusjon skal vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt og hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles. Vurderingen av kapitalbehov skal omfatte størrelsen på, og sammensetningen og fordelingen av, kapitalen sett i forhold til arten og omfanget av den risiko som til enhver tid er knyttet til virksomheten og til den risiko som vil kunne oppstå.

Banker, kredittforetak og morselskap i finanskonsern skal jevnlig beregne foretakets kjernekapital som andel av verdien av dets eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser beregnet uten risikovekting (uvektet kjernekapitalandel).

Styret skal overvåke og styre finansinstitusjonens samlede risiko og jevnlig vurdere om finansinstitusjonens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Institusjonen skal ha et risikoutvalg oppnevnt av styret blant de av styremedlemmene som ikke inngår i den faktiske ledelse av virksomheten som skal forberede styrebehandlingen. Departementet kan gjøre unntak fra plikten til å ha risikoutvalg.

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om *overvåking, vurdering, styring og kontroll* av risiko og kapitalbehov. *Departementet kan fastsette høyere kapitalkrav eller virksomhetsbegrensninger for å sikre at ansvarlig kapital er i samsvar med institusjonens risikoeksponering.*

§ 2-9 c skal lyde:

§ 2-9 c *Opplysningskrav*

En finansinstitusjon skal offentliggjøre informasjon om virksomheten, risikoen knyttet til institusjonen og ansvarlig kapital etter bestemmelser fastsatt i forskrift. *Banker, kredittforetak og morselskap i finanskonsern skal også offentliggjøre informasjon om størrelsen på kjernekapital som andel av verdien av institusjonens eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser beregnet uten risikovekting (uvektet kjernekapitalandel).* *Morselskap i finanskonsern skal i tillegg offentliggjøre informasjon om uvektet kjernekapitalandel på konsolidert grunnlag.*

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om:

- a) institusjonens offentliggjøring av informasjon,
- b) krav til dokumentasjon, herunder bestemmelser som gjør unntak fra lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger.

§ 2-9 d skal lyde:

§ 2-9 d *Tilsynsmessig oppfølging, retting og pålegg*

Finanstilsynet skal se til at de finansinstitusjoner det har tilsyn med har hensiktsmessige og klare retningslinjer og rutiner, i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, for overvåking, vurdering, styring og kontroll av risiko og kapitalbehov.

Finanstilsynet skal vurdere alle risikoer som institusjonene er og kan bli eksponert for, og den risikoen som institusjonene representerer for det finansielle systemet.

Institusjon som ikke oppfyller krav i henhold til §§ 2-9 til 2-9 e og § 2-17 eller forskrifter fastsatt i medhold av lovbestemmelsene skal straks iverksette nødvendige tiltak for å rette opp dette. Ved manglende etterlevelse av kravene kan Finanstilsynet pålegge institusjonen:

- a) å endre organiseringen, styringen og kontrollen av virksomheten og de strategier, prosesser, retningslinjer og rutiner som virksomheten drives etter,
- b) et høyere kapitalkrav enn summen av minstekrav som angitt i § 2-9 a og bufferkrav i § 2-9 e,
- c) å endre eller begrense virksomheten,
- d) å redusere risikoen knyttet til virksomheten, herunder produkter og systemer.
- e) å redusere forskjellen i løpetid mellom institusjonens forpliktelser og eiendeler,
- f) å begrense omfanget av prestasjonsbetinget godtgjørelse,
- g) å benytte årets resultat til å øke kjernekapitaldekningen og ikke å utbetale utbytte og rente på kjernekapital,

Finanstilsynet kan gi pålegg etter tredje ledd som felles pålegg for en gruppe av institusjoner som er utsatt for samme type risiko, eller medfører samme type risiko for det finansielle system.

Ny § 2-9 e skal lyde:

§ 2-9 e *Krav til bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige institusjoner og motsyklisk kapitalbuffer*

En finansinstitusjon skal ha en bevaringsbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre to og et halvt prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 2-9 a første ledd.

En finansinstitusjon skal ha en systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre tre prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 2-9 a første ledd og bevaringsbuffer etter fore-

gående ledd. Departementet kan i forskrift fastsette at kravet skal være høyere eller lavere enn tre prosentpoeng.

En finansinstitusjon som er systemviktig skal ha en buffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre to prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 2-9 a første ledd, bevaringsbuffer og systemrisikobuffer etter de to foregående leddene. Departementet kan i forskrift fastsette kriterier for hvilke institusjoner som skal regnes som systemviktige og fastsette særlige virksomhetsregler og soliditetskrav for slike institusjoner og fastsette at kravet skal være høyere eller lavere enn to prosentpoeng.

En finansinstitusjon skal ha en motsyklisk kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre mellom 0 og 2,5 prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 2-9 a første ledd og bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og buffer for systemviktige institusjoner etter de foregående leddene. Departementet fastsetter kravet til den motsykliske kapitalbufferen. Kravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn to og et halvt prosentpoeng.

Hvis en finansinstitusjon ikke oppfyller de fire nevnte bufferkravene, skal institusjonen utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, og den kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjonærer og bonus til ansatte.

Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige institusjoner og motsyklisk kapitalbuffer, om beregningen av bufferkravene og om konsekvenser dersom kravene ikke er oppfylt.

§ 2-10 skal lyde:

§ 2-10 *Høyeste engasjement med en enkelt motpart*

En finansinstitusjon kan ikke ha høyere samlet engasjement med en enkelt motpart enn det som til enhver tid er forsvarlig.

Kongen kan fastsette forskrift om høyeste samlede engasjement med en enkelt motpart, herunder om beregningsmåte for engasjement i og utenfor balansen og andre forhold vedrørende gjennomføringen av kravet. Kongen kan gi bestemmelser om anvendelsen av grense for høyeste engasjement med en enkelt motpart også på engasjementer med to eller flere motparter når bestemmende innflytelse eller økonomiske forbindelser mellom disse er slik at økonomiske problemer hos den ene kan medføre betalingsvanskeligheter for den andre.

§ 2-17 skal lyde:

§ 2-17 *Likviditet og stabil finansiering*

En finansinstitusjon skal sørge for at den til enhver tid har tilstrekkelige likvide eiendeler til at den kan dekke sine forpliktelser ved forfall.

En finansinstitusjon skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring etter retningslinjer fastsatt av styret. Finanstilsynet kan fastsette rapporteringskrav.

Banker, kredittforetak og finansieringsselskaper skal rapportere gjenstående løpetid for poster i balansen og ikke-balansførte finansielle instrumenter til Finanstilsynet. Finanstilsynet kan fastsette nærmere krav til slik rapportering.

Finner Finanstilsynet at likviditetsrisikoen knyttet til virksomheten ikke er forsvarlig, kan Finanstilsynet gi finansinstitusjonen pålegg som begrenser adgangen til å gi nye lån eller kreditter eller kreve at andre tiltak blir satt i verk for å rette på forholdet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her.

Departementet kan i forskrift fastsette minstekrav til finansinstitusjoners beholdning av likvide eiendeler (likviditetsreserve).

Departementet kan i forskrift fastsette minstekrav til finansinstitusjoners sammensetning av finansieringskilder for å sikre stabil finansiering av virksomheten og motvirke risiko knyttet til inndekning av fremtidig innlansbehov (stabil finansiering).

II

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 9-11 syvende ledd skal lyde:

(7) Verdipapirforetaket skal ha retningslinjer og rutiner for beregning og utbetaling av resultatavhengig godtgjørelse. Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om godtgjørelsesordninger i verdipapirforetak som ikke er finansinstitusjon. Bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-22 gjelder tilsvarende.

§ 9-15 første ledd skal lyde:

(1) Et verdipapirforetak skal til enhver tid ha ren kjernekapital som utgjør minst fire og en halv prosent av et beregningsgrunnlag etter regler fastsatt i forskrift. Et verdipapirforetaks kjernekapital skal til enhver tid utgjøre minst seks prosent av det samme beregningsgrunnlaget. Et verdipapirforetaks ansvarlige kapital skal til enhver tid utgjøre minst åtte prosent av det samme beregningsgrunnlaget.

§ 9-15 tiende ledd skal lyde:

(10) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om:

1. hva som skal anses som ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggs kapital, samt sammensetningen av ansvarlig kapital,
2. beregningsgrunnlaget for kredittrisiko, markeds-

risiko og operasjonell risiko, hva som skal anses som ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggs kapital, samt sammensetningen av ansvarlig kapital,

3. bruk av interne målemetoder,
4. hvilke sikkerheter det kan tas hensyn til ved beregningen av minstekrav til kapital, og
5. at ren kjernekapital eller kjernekapital i verdipapirforetak minst skal utgjøre en bestemt prosent av verdien av foretakets eiendeler og ikke balansførte forpliktelser, beregnet uten risikovekting, og regler for slike beregninger (uvektet kjernekapitalandel).

Ny § 9-15 a skal lyde:

§ 9-15 a Krav til bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige foretak og motsyklisk kapitalbuffer

(1) Et verdipapirforetak skal ha en bevaringsbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre to og et halvt prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 9-15 første ledd.

(2) Et verdipapirforetak skal ha en systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital i tillegg til minstekravet til kapital etter § 9-15 første ledd og bevaringsbuffer etter foregående ledd. Departementet fastsetter kravet til systemrisikobufferen. Kravet kan i særlige tilfeller settes høyere eller lavere enn tre prosent.

(3) Et verdipapirforetak som er systemviktig, skal ha en buffer bestående av ren kjernekapital i tillegg til minstekravet til kapital etter § 9-15 første ledd, bevaringsbuffer og systemrisikobuffer etter de to foregående leddene. Departementet fastsetter kravet til slik buffer. Departementet kan i forskrift fastsette kriterier for hvilke foretak som skal regnes som systemviktige og fastsette særlige virksomhetsregler og soliditetskrav for slike foretak.

(4) Et verdipapirforetak skal ha en motsyklisk kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital som skal utgjøre mellom 0 og 2,5 prosentpoeng i tillegg til minstekravet til kapital etter § 9-15 første ledd og bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og buffer for systemviktige foretak etter de foregående leddene. Departementet fastsetter kravet til den motsykliske kapitalbufferen. Kravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn to og et halvt prosentpoeng.

(5) Hvis et verdipapirforetak ikke oppfyller de fire nevnte bufferkravene, skal foretaket utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, og det kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjonærer og bonus til ansatte.

(6) Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige foretak og motsyklisk kapi-

talbuffer, om beregningen av bufferkravene og om konsekvenser dersom kravene ikke er oppfylt.

(7) Departementet kan i forskrift unnta verdipapirforetak fra bestemmelsene i paragrafen her.

Ny § 9-15 b skal lyde:

§ 9-15 b *Likviditet og stabil finansiering*

(1) Et verdipapirforetak skal sørge for at det til enhver tid har tilstrekkelige likvider til at det kan dekke sine forpliktelser ved forfall.

(2) Et verdipapirforetak skal ha en dokumentert likviditetsstrategi og sørge for forsvarlig likviditetsstyring etter retningslinjer fastsatt av styret. Verdipapirforetakets system for styring og kontroll skal være tilpasset arten, kompleksiteten og omfanget av virksomheten og etablere metoder for å måle likviditetsrisikoen.

(3) Finner Finanstilsynet at likviditetsrisikoen knyttet til virksomheten ikke er forsvarlig, kan Finanstilsynet gi pålegg om å iverksette tiltak for å rette på forholdet.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette minstekrav til verdipapirforetakets beholdning av likvide eiendeler (likviditetsreserve).

(6) Departementet kan i forskrift fastsette minstekrav til verdipapirforetakets sammensetning av finansieringskilder for å sikre stabil finansiering av virksomheten og motvirke risiko knyttet til inndekning av fremtidig innlansbehov (stabil finansiering).

(7) Departementet kan i forskrift unnta verdipapirforetak fra bestemmelsene i paragrafen her.

§ 9-16 første ledd skal lyde:

(1) Et verdipapirforetak skal til enhver tid ha oversikt over, og med jevne mellomrom vurdere, hvilke enkelte risikoer og samlet risiko, herunder systemrisiko, som er knyttet til virksomheten. Et verdipapirforetak skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av den virksomhet foretaket driver.

§ 9-16 annet ledd skal lyde:

(2) Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko, systemrisiko, og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene. Vurderingen skal omfatte risikoeksponering som følge av at foretakets eiendeler blir overdratt til eller stilt som sikkerhet overfor andre foretak.

§ 9-16 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9-16 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Styret skal overvåke og styre verdipapirforetakets samlede risiko og jevnlig vurdere om foretakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om overvåking, vurdering, styring og kontroll av risiko og kapitalbehov. Departementet kan fastsette høyere kapitalkrav eller virksomhetsbegrensninger for å sikre at ansvarlig kapital er i samsvar med foretakets risikoeksponering.

§ 9-16 nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd og skal lyde:

(5) Finanstilsynet skal se til at de verdipapirforetak det har tilsyn med har hensiktsmessige og klare retningslinjer og rutiner, i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, for vurdering, styring og kontroll av risiko og kapitalbehov. Finanstilsynet skal vurdere de risikoer som verdipapirforetaket er, og kan bli, eksponert for og den risiko som verdipapirforetaket representerer for det finansielle system.

§ 9-16 nåværende fjerde og femte ledd blir nye sjette og syvende ledd.

§ 9-18 skal lyde:

§ 9-18 *Retting og pålegg*

(1) Verdipapirforetak som ikke oppfyller krav i henhold til §§ 9-14, 9-15, 9-15 a, 9-15 b, 9-16 og 9-17 eller forskrifter fastsatt i medhold av lovbestemmelsene, skal straks iverksette nødvendige tiltak for å rette opp dette. Ved manglende etterlevelse av kravene kan Finanstilsynet pålegge foretaket:

1. å endre organiseringen, styringen og kontrollen av virksomheten og de strategier, prosesser, retningslinjer og rutiner som virksomheten drives etter,
2. et høyere kapitalkrav enn summen av minstekrav som angitt i § 9-15 og bufferkrav i § 9-15 a,
3. å endre eller begrense virksomheten,
4. å redusere risikoen knyttet til virksomheten, herunder produkter og systemer.
5. å redusere forskjellen i løpetid mellom foretakets forpliktelser og eiendeler,
6. å begrense omfanget av prestasjonsbetinget godtgjørelse,
7. å benytte årets resultat til å øke kjernekapitaldekningen og ikke å utbetale utbytte og rente på kjernekapital.

(2) Finanstilsynet kan gi pålegg etter første ledd som felles pålegg for en gruppe av foretak som er ut-

satt for samme type risiko, eller medfører samme type risiko for det finansielle system.

§ 9-20 skal lyde:

§ 9-20 *Høyeste engasjement med en enkelt motpart*

(1) Et verdipapirforetak kan ikke ha høyere samlet engasjement med en enkelt *motpart* enn det som til enhver tid er forsvarlig.

(2) Departementet kan fastsette forskrift om høyeste samlede engasjement med en enkelt *motpart*, herunder om beregningsmåte for engasjement i og utenfor balansen.

(3) Departementet kan gi bestemmelser om anvendelsen av grense for høyeste engasjement med en enkelt *motpart* også på engasjementer med to eller flere *motparter*, når bestemmende innflytelse eller økonomiske forbindelser mellom disse er slik at økonomiske problemer hos den ene kan medføre betalingsvanskeligheter for den andre.

§ 9-21 skal lyde:

§ 9-21 *Konsolidering*

(1) Kravene i §§ 9-14 og 9-20 skal anvendes på konsolidert grunnlag, dersom verdipapirforetak:

1. har et datterforetak som er verdipapirforetak eller finansinstitusjon,
2. direkte eller indirekte har 20 prosent eller mer av stemmerettene eller kapitalen i foretak som nevnt i nr. 1, eller
3. har morselskap, med mindre halvparten eller mer av virksomheten i konsernet er virksomhet som ikke er konsesjonspliktig og underlagt kapitalkrav som i kapitlet her eller tilsvarende kapitalkrav.

(2) Kravene i § 9-14 skal anvendes på konsolidert grunnlag, dersom verdipapirforetak:

1. har en kapitalinteresse i et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav h, eller
2. er underlagt felles ledelse med et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav i. Finanstilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra første punktum.

(3) *Ved konsolidering av datterselskaper skal konsernregnskap basert på prinsippet om fullkonsolidering legges til grunn. Ved konsolidering av annet enn datterselskaper skal prinsippet om forholdsmessig konsolidering legges til grunn.*

(4) *Departementet kan gi nærmere regler om konsolidering, herunder om hva som skal regnes som datterforetak eller morselskap etter første ledd.*

III

1. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

2. Overgangsregler

Fra 1. juli 2013 til 30. juni 2014 skal krav til systemrisikobuffer etter § 2-9 e annet ledd være minst to prosentpoeng.

Fra 1. juli 2013 til 30. juni 2015 skal det ikke være krav til buffer for systemviktige institusjoner etter § 2-9 e tredje ledd.

Fra 1. juli 2015 til 30. juni 2016 skal krav til buffer for systemviktige institusjoner etter § 2-9 e tredje ledd være minst ett prosentpoeng.

Kongen kan gi ytterligere overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 14. mai 2013

Torgeir Micaelsen

leder og ordfører

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 22. mars 2013****Trykkfeil i Prop. 96 L (2012-2013)**

Det vises til Prop. 96 L (2012-2013) fremmet 22. mars 2013.

Ved inkurie er det blitt en trykkfeil i avsnitt 4.6 på s. 23 andre spalte i den trykte versjonen, hvor tallet 12 feilaktig er skrevet som tallet 15.

Avsnittet skal lyde:

«Til sammenligning har svenske myndigheter varslet at de fire største svenske bankene skal ha en ren kjernekapitaldekning på 10 pst. fra 2013. Dette kravet skal økes til 12 pst. fra 2015.»